

ՍԻՍ. - (միշտ կապածամբով) Տէր իմ, Արտաշատի վհուկները հազար զարհուրելի նախանշաններ, հազար սոսկալի նախագուշակութիւններ տարածեւ են ամէն կողմ:

ՄԵՐԺ. - (ջանալով ինքզինքը գտել) Որո՞նք են այդ նշանները:

ՍԻՍ. - Անոնք կը պատմեն թէ Հայաստանի զանազան տեղեր երկրաշարժներ են զեր են եւ գետնի տակէն տարօրինակ ձայներ լսուել են. փայլակներ տեսնուել են որ շողալով երկինքէն վար տեղացեւ են:

ՄԵՐԺ. - Ա՞յսչափ միայն:

ՍԻՍ. - Տէր իմ, դեռ աւելի սոսկալի կայ. անոնք կ'ըսեն թէ Հայաստանի երկրներն վրայ տեսել են անծանօթ աստղեր, տեսել են կարմիր ձիւն...:

ՄԵՐԺ. - Ժողովուրդը կը հաւատա՞յ այդ տարօրինակ նշաններուն:

ՍԻՍ. - Այո՛, տէր իմ, կ'ընդունի զանոնք, իբրեւ Աստուծոյ անթափանցելի կամքին նշանները:

ՄԵՐԺ. - Ժողովուրդի մտքին մէջ ո՞վ է չարիքներու պատասխանատուն:

ՍԻՍ. - (կմկմալով) Տէր իմ, լեզուս առաջ չ'երթար ըսելու: (Պահ մը կը կեցնայ) Մերութան Արծրունին է, կ'ըսեն... չարագործ Մերութանը:

ՄԵՐԺ. - Ուրիշ լուր ունի՞ս:

ՍԻՍ. - Արծրունեաց... տէր...

ՄԵՐԺ. - Շուտ խօսէ, ինչո՞ւ լեզուդ բռնուցաւ:

ՍԻՍ. - Արշակ Թադաւորը Հայաստանի ամէն կողմը խնդրակներ արձակել է հայրենիքի դաւաճանները ձերբակալելու եւ արքունի ատեանին յանձնելու համար. իսկ ձեր գլուխը, տէր իմ, քսան տաղանդ ունի զբոլած... իշխանուհի մայրդ կը պաղատի որ անմիջապէս մեկնիս հայկական հողէն:

ՄԵՐԺ. - (խռովքը գտելով) Փութա, Սիւսակ, գնա լուր տարածէ՛ թէ Մերութան Արծրունին ձերբակալուած է: Պէտք է մտքերը շփոթութեան մատնուին, մինչեւ որ ես ժամանակ ունենամ Ատրպատական հասնելու, ուր պարտական բանակ մը

կազմ ու պատրաստ կեցած է, իմ առաջնորդութեամբս Հայաստանի վրայ յարձակելու:

ՍԻՍ. - (ցուպը վերցնելով) Տէր իմ, ձեր հրամանը գլխուս վրայ: (Մեկնելու վրայ):

ՄԵՐԺ. - (գայն կը կեցնէ) Զգոյշ, եթէ սուտը բռնուի՝ կ'ըսես որ այդ սուտ լուրը լսել ես քանի մը բամբասա՞նք կ'ըսէրէ: Ապա թէ ոչ՝ գլուխդ վրայ կու տաս:

ՍԻՍ. - Ձեր հրամաններն ու խորհուրդները, տէր իմ, բառ առ բառ պիտի գործադրեմ: (Խոնարհութեամբ կը մեկնի):

ՏԵՍԻԼ Ը.

ՄԵՐԺ. - (առանձին) Եթէ ես ինքս մոդ չըլլայի՝ Արտաշատի վհուկներուն նախագուշակութիւնները ցնդաբանութիւն պիտի համարէի: (Ուժգնութեամբ) Արշակունեաց Թադը գլխուս կապելու համար ոչ մէկ արգելքի առջեւ կանգ պիտի առնեմ: Թող Հայոց աշխարհը քարուքանդ ըլլայ, ի՞նչ փոյթ, թող այդ աւերակներուն վրայ բուերը թափին... բառ է որ ես արքունական թագով պսակուած ըլլամ: (Բռնուցքը օդին մէջ բարձրացուցած) Թող դժոխքի անդունդին մէջ գլորին երեք չարագուշակ վհուկները: (Կը մեկնի արագութեամբ):

ՏԵՍԻԼ Թ.

(Երեք վիուկները)

ՎԱՀԱԳՆ. - (միւս կողմէն ներս կը մտնէ) ... Անիծեալ յաւիտեան...:

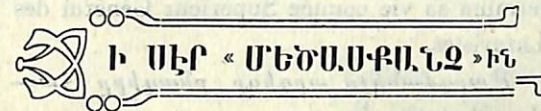
ԱՆՈՒՇ. - (միւսին ետեւէն ներս մտնելով) Անիծեալ յաւիտեան...:

ՏՈՐՔ. - (երրորդին ետեւէն ներս մտնելով) Անիծեալ յաւիտեան...:

ԾԵՐՈՒՆԻ ՀՈՎԻԻ ՄԸ. - (Տորքի ետեւէն ներս մտնելով, ցնցոտի հագուած, ձեռքին մէջ սրինգը, կը պռույգ գրեթէ) Անիծեալ յաւիտեան...:

Մինչդեռ բոլոր տեսարանը կը մթնայ, որոտում մը կը պայթի... եւ վարագոյրը կ'իջնէ:

Վ Ե Ր Չ Ա. ա ր ա ր ի ն

13

Ժամանակէ մը ի վեր այս սիւնակը փակուած էր. ոչ թէ՝ որովհետեւ շատ բուռն յարձակումի ենթարկուած էինք, այլ որովհետեւ նշմարեցինք կիրք եւ տրդաշամիտ հակառակութեան ոգի մեզի հանդէպ. լաւագոյն նկատեցինք ժամանակ մը ուսումնասիրել կացութիւնը, որ դժբախտաբար շատ փոխուած է: Այո՛, ունինք կարգ մը թերթեր որոնք ջատագով կ'ուզեն կանգնել մեր լեզուին, սակայն առանց խոր պատճառաբանութեան: Կան ալ որ քմահաճոյքի առարկայ դարձուցած են մեր ուղղադրութիւնը, միեւնոյն բանը երբեմն այս ձեւով եւ երբեմն ուրիշ ձեւով գրելով. օրինակ տա՞նք. նոյն խմբագիրը երբեմն բուռն պաշտպան անոյշ բառը ոյ-ով գրելու, յանկարծ օր մը կը սկսի ու-ով գրել, ըսելով թէ նախորդը ա՛լ հինցած ձեւ է. բայց ասոր փոխարէն ալ կը սկսի քննուշ բառը, որ մինչեւ այսօր ու-ով կը գրուէր, գրել ոյ-ով, որովհետեւ իր ակամքին աւելի անոյշ, աւելի քաղցր կը հնչէ եղեր քննուշ-ը, ինչ որ յայտնի սխալ է եւ արդէն գրած ալ ձեռք այս մասին: Ձեռք ուղեր անուններ տալ, չվիրաւորելու համար հրապարակաւ կարգ մը ակամքներ: Ասոնք նկատելու են որ մեր այս սիւնակները նպատակ չունին - ինչ որ սկիզբէն իսկ յայտարարած ենք - քերականական կամ ստուգաբանական մանրակրկիտ նրբերանգներով զբաղելու, կամ ակադեմական վէճեր կատարելու. ասոնց համար ունինք մեր թերթին բուն լեզուաբանական բաժինը. այս սիւնակները գլխաւորաբար կը մաքառին լեզուական այն խեղաթիւրումներուն դէմ, որ մեր լրագրական ասպարէզին մէջ սարդի ռոտայնի նման ծաւալած են եւ զբաւած շատ մը թերթերու անկիւններ, երբեմն նոյնիսկ մուտքի դուռը եւ ճակատը:

ՇՈՒՆԵՐՈՒ ԲՈՂՈՔԸ

Կ'ապրինք դարու մը մէջ ուր ամէն օր նորանոր փորձեր կը կատարուին լուսին հասնելու. արդէն արուեստական արբանակներ երկրիս շուրջ կը դառնան: Սփութնիք Բ.ին մէջ շուն մը սրբաշու կ'ընթանայ, վերէն գիտելով մեր մոլորակը: Բայց ահա երկրիս բոլոր շուները իրար անցած են. ցոյց մը կազմակերպուած է. Նիւ Եորքի մէջ, ՄԱԿի չէնքին առջեւ վեց շուներ կը յայտնուին, որոնց վիզերէն կախուած էին տախտակներ հետեւեալ արձանագրութեամբ.

Մեզի դէմ բարի եղէք, մեմ մարդոց լաւագոյն բարեկամներն ենք, ըստ այնմ մեզ հետ վարուեցէք: («Այդ», 1957, Նոյեմբեր 5):

Ձեմ գիտեք թէ ի՞նչ պիտի ըսէ Ս. Մեարոպ, եթէ առ ալ սփութնիքի մը մէջ նշատած՝ վար դայ երկնքէն. պիտի գլխայ անշուշտ շուներուն, որոնց վիզէն կախուած իրենք չեն գրած անշուշտ. բայց հայերէն այդ թարգմանութիւնը՝ այդ շուներուն վիզէն անգամ կախուելու բան մը չէ. քերականական երկու խոշոր սխալ, երկու տողի մէջ...:

Հայերէնի մէջ չ'ըսուիր մեզի դէմ բարի եղէք, այլ կ'ըսուի մեզի հանդէպ բարի եղէք. դէմ-ը հակառակութեան պարագային կը գործածուի. եւ կ'ըսուի մեզի դէմ հակառակութիւն ունիք, մեզի դէմ քշեմ-մուքիւն կը խորհիք: Եթէ բարի է՝ դէմ չի կրնար ըլլալ: Բարեացակամ վերաբերումի համար՝ չ'ըսուիր դէմ, այլ հանդէպ. մեզի հանդէպ գուր ունեցէք, մեզի հանդէպ բարեացակամ եղէք եւ այլն:

Հիմա դուք ըսէք թէ ինչ վերաբերում պէտք է ունենանք մեր խմբագրին հանդէպ:

Երկրորդ սխալ մըն ալ՝ վերջին նախադասութեան մէջ. մեզ հետ վարուեցէք: (Արդէն եղած չեղածը չորս տող է): Ճիշտ է այս խօսքը՝ արեւելահայերէնի մէջ, բայց արեւմտահայերէնի մէջ կ'ըսուի ՄԵՁԻ հետ վարուեցէք:

Մեղմացնելու համար խմբագրին յանձնաժողովը՝ չափ չափ պիտի եղբակացնենք որ Պոլսոյ մէջ ալ սկսած է տիրել արեւելահայերէնը: Կը վախեն որ ՄԱԿ-ի առջեւ երեւցողները ցոյց մը կազմակերպեն նաեւ ժամանակի խմբագրութեան դիմաց, եւ այս անգամ բողոքեն ըսելով:

Բարի եղէք Մեծաւանքին հանդէպ:

ԺԱՆ ՕՇԷ

Ժամանակ օրաթերթը հրատարակած է թարգմանութիւն մը «Լա Բըվիւ տիւ Լիպան»էն. նիւթն է. «Հայագէտ Էօթէն Պոլսի ուսումնասիրութիւնները Հայոց մասին» (17. 2. 1958):

Բայց ի՞նչ թարգմանութիւն. զարմացած մնացի՛ երբ կարդացի հետեւեալ տողերը.

1. - Էօթէն Պոլսէ վերջացուց իր կեանքը Ս. Ղազար վանքին մէջ:

2. - Միւթարեան Հաստատութեան պատմադրական ու բանասիրական հրատարակութիւններն են. Չամչեանի «Հայաստանի տիեզերական մեծ պատմութիւնը», Ինճէեանի «Հնաւորը Հայաստան եւ իր աշխարհագրութիւնը», «Երեսօրի քրոնիկագրութիւնը» Ժան Օշէի կողմէ:

Բայց այս տողերուն մէջ, զիտցածիս համաձայն, որքան բառ կայ՝ նոյնքան ալ սխալ կայ: Խնդացինք ու անցանք: Օրեր անցան եւ ահա բարեկամ մը մեզի զրկեց «Լա Բըվիւ տիւ Լիպան»ի այդ թիւը. հետաքրքրութեան համար բացի այդ յօդուածը եւ ի՞նչ տեսնեմ.

1. - Էօթէն Պոլսէ ոչ թէ իր կեանքը Ս. Ղազարու մէջ վերջացուցած է, այլ

termina sa vie comme Supérieur Général des Lazaristes.

Թարգմանիչը արդեօք բնագիրը հասկցած է:

2. - «Հայաստանի հնախօսութեան» (այս է ճիշտ խորագիրը) հեղինակն է Ինճէեան եւ ոչ թէ Ինճէեան. իսկ «Երեսօրի քրոնիկագրութեան» հրատարակիչն է ոչ թէ Ժան Օշէ, այլ P. Jean-Baptiste Aucher, որ թարգմանի Հ. Մկրտիչ Աւգերեան:

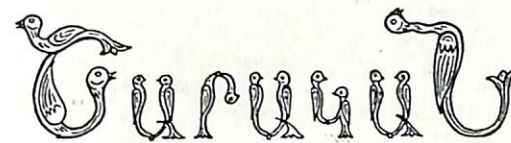
Այդ առթիւ փոքրիկ բաղդատութիւն մը ուղեցի կատարել բնագրին եւ թարգմանութեան միջեւ. եւ ի՞նչ մեծ տարբերութիւն. հայերէնը դարձած է կցկտուր տեղեկագրութիւններու ցուցակ մը, լի բաղմաթիւ սխալներով, անուղիղ կրճատումներով, ուսումնանքով, որոնք երբեմն ամբողջապէս խեղաթիւրած են. վերջապէս տաղտուկ պատճառով յօդուած մըն է դարձեր. մինչ բնագիրը հիւսնալի շարադրութիւն մը ունի. հեղինակն է Jean Raymond, զոր մեր թարգմանիչը կը կարդայ Ժան Ռիւմոն:....

Այստեղ բոլորովին աւելորդ կը նկատեմ խորհրդածութիւններ աւելցնել կամ խըրատներ տալ հայ խմբագիրներուն:

Միայն կը գլխաւոր Հ. Մկրտիչ Աւգերեանին, որ եթէ խմանար՝ թէ հայ թղթակից մը կամ խմբագիր մը իր անունը կը կարդայ ԺԱՆ ՕՇԷ (հաւանօրէն առանց ճանչնալու ատոր հայերէնը) չեմ գիտեր ինչ պիտի ընէր:

Այսքան պատիւ Հայկազեան բառարանի հսկայ հատորներու հեղինակին....

Հ. Ն. ՏԵՐ ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՅՑ ԵԿԵՂԵՅԻՈՅ

ԵԻՐՈՊԱԿԱՆ ԶԱՅՆԱԳՐՈՒԹԵԱՄԲ - ՊԱՏՐԱՍՏԵՑ Հ. ՂԵՒՈՆԴ ՎՐԴ. ՏԱՅԵԱՆ

ՀԱՏՈՐ Դ.

ՂԱԶԱՐՈՒ ՅԱՐՈՒԹԵՆԷՆ-ԶԱՏԻԿ

Մեծադիր, էջ 414

ՀԱՏՈՐ Ե.

ԶԱՏԻԿԷՆ - ՀՈԳԵԳԱՒՈՒՍՏ

Մեծադիր, էջ 558

ԸՆԴ. ՄԱՄԼՈՎ

ՀԱՏՈՐ Բ.

Կը պարունակէ Բրիտանի Ծմնդեան եւ Աստուածայայտութեան տօներու շարականները, հանդերձ ուրօրէիւք, որոնց կը յաջորդեն Ս. Աստուածածնի Ծմնդեան եւ Աւետման, Յովակիմայ եւ Աննայի, Տեառնընդառաջի, Աւագ տօներու եւ ուրիշ սուրբերու շարականներ (ստաֆեյոց, քագաւորաց, Ս. Անտոնի, Յովնանու մարգարէի, Ս. Սարգսի) մինչեւ Բուն Բարեկեղան:

Արդէն իսկ լոյս տեսած են առաջին պրակները.

ՊՐԱԿ Ա. — Աստուածածնի ծնունդ, Աւետում, Յովակիմ եւ Աննա:

Մեծադիր էջ 74, զին Զուից. փր. 15:

ՊՐԱԿ Բ. — Ճրագալոյց Ծմնդեան եւ Աստուածայայտութեան, ուրօրէիւք:

Մեծադիր, էջ 124, զին Զուից. փր. 25:

Գիմել ուղղակի հեղինակին.

P. Léonce Dayan - VENICE (Italie)

ՏԱՐԵԿԱՆ ԲԱԺՆԵԳԻՆ

PRIX DE L'ABONNEMENT ANNUEL

Խաղիւյ համար . . . 3000 Լիր
Արտասահմանի համար . . . 6 Դոլար
Մէկ թիւը՝ 250 Լիր - 0,50 Դոլար

Pour l'Italie. . . 3000 Lires
Pour l'Etranger . . . 6 Dollars
Le Numéro: 250 Lires - 0,50 Dollars

Aut Direzione - Amministrazione - Pubblicità - Abbonamenti - Isola San Lazzaro - Venezia (Italia) - Tel. 60-104
orizzazione Tribunale di Venezia, 14 Gen. 1954, N. 153 del Registro. - Proprietario: Congr. Mechitarista di Venezia.
Direttore responsabile: P. MESROBIO Dr. GIANASCIAN. - Tipografia Armena di S. Lazzaro in Venezia